

47

Uitgave van de Heemkundige Kring

Gooik

HEEMKUNDIGE KRING VAN GOOIK

v.z.w.

De Gooikse Heemkring werd opgericht in 1984 en is lid van het Nationaal Verbond voor Heemkunde.

Voorzitter : Jean-Paul DE LOECKER
Koekoekstraat 41, 1755 Gooik
02/532 02 74

Ondervoorzitter : Jozef VOSSEN
Secretaris : Johan THOLLEMBEEK
054/56 72 04

Penningmeester : Karl DESMET

Werkten mee aan dit nummer:

Guy BALLEET
Jean-Paul DE LOECKER
Jan HEYVAERT
Bernadette HUGAERTS
Veerle MAEBE
Frans PEETERMANS
Paul TALLOEN
Robert WALKIERS

Secretariaat

Archief en lokaal : Bibliotheek
Koekoekstraat 6
1755 Gooik

Bankrelatie: 734-1222502-20 (KBC)
422-5211921-76 (KBC)

De bijdrage voor 2000 is vastgesteld op 450 frank.

De leden krijgen hiervoor o.a. dit tijdschrift toegezonden.

Iedere auteur is verantwoordelijk voor inhoud en illustratie van haar/zijn bijdrage. Nadruk en/of reproductie is zonder schriftelijke toestemming van het bestuur of de auteur verboden.

Lay-out en samenstelling :
Jean-Paul DE LOECKER

Drukkerij Ivo DEPRETER

INHOUD

IN EN OM DE KRING G. Ballet/J-P De Loecker/F. Peetermans	2
LEERBEEK WORDT MONUMENT Guy Ballet	7
HOE 'TWYFELACHTIG' IS HET PAJOTS GENOOTSCHAP ? Jan Heyvaert	14
VICTOR HEREMANS (1909-1969) Een dokter op de boerderij Veerle Maebe	16
DE 'OUDE PLAATS' Het vroegere dorpscentrum van Oetingen Paul Talloen	20
KLASFOTO UIT DE OUDE DOOS Robert Walkiers/J.P. De Loecker	21
DE STEENBAKKERIJ VAN LAETHEM (Meerbeke) Guy Ballet	22
PLANTEN MET EEN VERHAAL Deel 21 : De Els Jan Heyvaert	26
GOOIKSE ANEKDOOTJES Dialectstudie van het Gooiks - derde reeks - 3 Frans Peetermans	28

Beste lezer(es) en heemvriend(in),

Iedereen is blijkbaar zonder kleerscheuren in 2000 geraakt. Wij van onze kant ook en daarom zeggen we: gewoon voortdoen met het uitbrengen van een volgend tijdschrift. En dat ligt hier weer "vers van de pers" voor jou klaar.

Zoals je kan zien is er al een lichte verandering aan de buitenzijde van dit nummer 47. We proberen daar nog wat meer "nieuws" te brengen in de loop van dit jaar. Want dit is wel degelijk 2000 en we naderen ons nummer 50 ! Toch niet zo vanzelfsprekend om aan zoveel afleveringen te geraken als men soms zou denken.

In het midden van dit nummer krijg je de lijst van onze leden die aangesloten waren in het jaar 1999: samen met de heemkundige kringen uit het Brabantse zijn er dat 360 ! Dit jaar zouden we graag het streefgetal 400 halen. Dus als je soms nog mogelijke liefhebbers (of liefhebsters) kent, spoor hen eens aan om kennis te maken met ons tijdschrift "Gooik". We hopen (en denken) dat we hen - en jullie - niet zullen teleurstellen.

Het wordt waarschijnlijk weer een druk jaar voor onze Heemkundige Kring. Eén en ander kun je ook lezen in dit nummer. Contacteer ons bij gelegenheid, voor wat dan ook i.v.m. Gooik. We wensen niets liever dan leden die iets van zich laten horen.

Voor het overige, veel lees- en kijkgenot met nummer 47.

*De voorzitter
Jean-Paul De Loecker*

Illustratie kapt: Een oude prentbriefkaart met de dorpskom van Leerbeek als onderwerp; dit centrum is nu (zo goed als) geklasseerd. (Archief H.K. Gooik)

Guy BALLEET / J.-P. DE LOECKER / Frans PEETERMANS

Lennik met naam en toenaam

Frans Evens (lid van onze Kring) hield op zaterdag 22 januari op verzoek van DF-Lennik een spreekbeurt over de Lennikse bijnamen, hun oorsprong en hun betekenis. Ruim 70 belangstellenden vernamen dat heel wat Lennikenaars hun eigen bijnaam niet meer (willen) weten en hoe afkomst, beroep, lichaamskenmerken, gedrag ... aan de basis van een bijnaam liggen.

Heel wat Lennikse bijnamen komen ook in Gooik voor: *va Spiender, va Stoël, va Sték, va Pachter, va Skes, va Pietjes, van Bolleken, va Vientjes, va Slasj, va Karlou* ... (al dan niet familie van hun Gooikse toenaamgenoten).

Het geamuseerde publiek vernam tevens hoe de bijnaam "Bal" teruggaat op de ongewone voornaam Ubaldus, hoe "Skés" voortkomt van iemand die in 't kaartspel steevast sprak van "geift er 'n skes op" en hoe "Stoël" de bijnaam van de stoelzetter in de kerk was.

Maar sommige bijnamen bleken zelfs voor Frans, die er al enkele jaren mee bezig is, nog onverklaarbaar. Daarom vroeg hij aan het publiek naar betekenis en herkomst van een hele rij toenames die nog duister blijven. Ook anekdoten in verband daarmee zijn welkom. Dit met het oog op een werk dat hij hierover

in het najaar uitgeeft. Een ludieke toenaamen-quiz besloot deze geslaagde avond. (fp)

Onder pastoors

We gaan nog even terug naar Lennik. Deze keer naar een avond ingericht door de plaatselijke Andreas-Masiuskring, nl. op zaterdag 12 februari in de raadzaal van het gemeentehuis. Zo'n

35 à 40 geïnteresseerden waren opgedaagd om te luisteren naar een voordracht over het stevenisme en vooral dan met de figuur van pastoor Winnepeninckx in de hoofdrol. Spreker was natuurlijk niemand minder dan onze (ex-)pastoor én auteur van het boek over het stevenisme in onze streek, Jos De Smedt.

Het verschil met de vorige spreekbeurt tijdens de diner-causerie in Kester II. was er wel degelijk: naast het historisch gedeelte – dat uitstekend was als voorheen – was er nu een uitgebreider deel besteed aan de "stevenisten" van de laatste generaties. Vooral daar was natuurlijk veel interesse voor en de vragen na de voordracht bewezen dat men met een zeer aandachtig publiek te maken had.

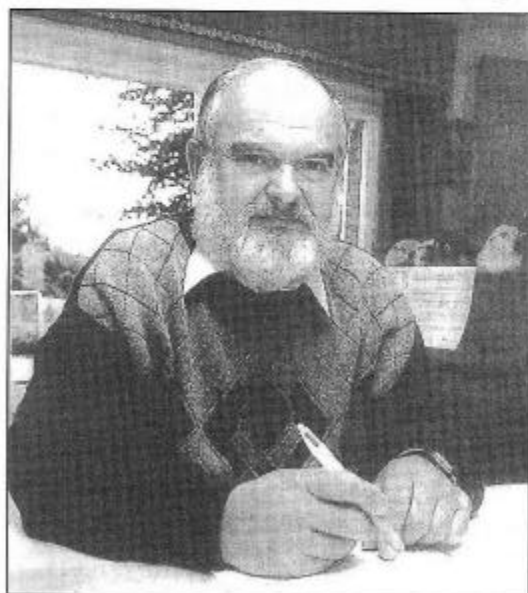
Jos De Smedt kweet zich uitstekend van zijn taak en kreeg na de voordracht dan ook complimentjes van huidig voorzitter van de Lennikse Kring, Joris De beul. Die complimentjes waren trouwens ook bedoeld voor Frans Peetermans, die zeer expressief teksten voorlas met uitspraken van 'vroeger tijden'. Ondergetekende zorgde voor de nederige taak van het plaatsen van de slides, die het geheel zeker een documentair aspect meegaven.

Een geslaagde avond, dat was zeker, en misschien ook een aanzet tot meer samenwerking tussen onze Gooikse Heemkundige Kring en de mensen van de Andreas Masiuskring van Lennik. Waarom niet, trouwens? We hebben toch zoveel gemeen (zie artikel over Frans Evens!)

Persboek 1999

Traditiegetrouw brengen wij in het begin van een nieuw jaar telkens ons persboek "op de markt" en dit jaar is het natuurlijk niet anders. De editie van 1999 is al een paar weken te verkrijgen in een aantal winkels in Gooik. Hierin krijg je weer een mooi overzicht van dat afgelopen jaar, via de kopies van alle artikels die verschenen zijn in het plaatselijk

Frans Evens, onze man in Lennik, nu bezig met Lennikse "bijnamen". (foto Yvan De Saedeleer)

nieuws van de kranten Het Nieuwsblad, Het Volk en Het Laatste Nieuws. Ook de teksten in Het Pajottenland en andere streekkranten werden voor het nageslacht bewaard. Een uniek werk, weeral, het zestiende in de rij, trouwens; in 1984 verscheen het eerste overzicht in een nog vrij simpele "lay-out".

Nu, na zoveel jaar, is het een werk geworden

dat onmisbaar is voor iedereen die de 'kleine geschiedenis' van onze gemeente wil bijhouden. Want er gebeurde weer heel wat in 1999: de eerste 'Cultuur op wielen' in Oetingen, een boek over het stevenisme in Leerbeek, in Kester kwam prins Laurent op bezoek en in Gooik gebeurde heel veel rond het ontmoetingscentrum 'De Cam' en kregen we Georges Leekens op bezoek tijdens de hamertjesworp.

Dat alles weten we dank zij verslaggevers Jos Huwaert

en Gerrit Achterland; maar ook de fotografen Yvan De Saedeleer en Christophe Lermyte zorgden voor bijblijvende beelden.

En het boek was er zelfs helemaal niet geweest zonder Els Hugaerts. Zij verzorgde niet alleen het knipsel- en plakwerk, maar ook de mooie lay-out. En dit jaar, voor de eerste keer, werden ook de twee registers – personen- en verenigingsregister – door Els opgemaakt. Daar kwam heelwat bloed, zweet en tranen bij te pas, wees daar maar zeker van. Bedankt, Els. Het resultaat mag gezien worden.

Voor wie het Persboek 1999 wil aanschaffen: naast de Gooikse winkels kan het ook in de bibliotheek.

Prijs : 600 fr voor niet-leden, 550 fr voor leden van onze Kring.

Onze boeken

Wat nieuws i.v.m. onze uitgaven.

In onze reeks van 7 boeken, zijn er nu al een aantal die volledig uitverkocht zijn. Na de "Groetjes van Bompa" is nu ook "Gauks" helaas niet meer te verkrijgen. Meer dan 600 exemplaren daarvan zijn er verkocht en af en toe krijgen we nog vraag naar het bekend geworden dialectboek van Frans Peetermans. Hier wordt wel gedacht aan een tweede deel, met nieuwe woorden en uitdrukkingen in ons dialect, maar ook met teksten en liedjes erbij. Misschien iets voor een volgend jaar ?

Ook twee andere uitgaven zijn zo goed als uitverkocht: van 'Een kwarteeuw Kliekske' en 'Toeristisch Gooik' zijn nog een paar exemplaren over, voor de verzamelaars !

Wie 'Een eeuw klooster' of 'De Boerentram' nog wil, heeft geluk: van elk zijn (voorlopig) nog genoeg exemplaren over.

Maar ook onze laatste uitgave 'Het verhaal van pastoor Winnepenninckx' door Jos De Smedt is een succes geworden: de eerste editie van 500 exemplaren is zo goed als uitverkocht. We denken aan een tweede aangepaste versie, maar een datum daarvoor is nog niet vastgelegd. In 2001 is het namelijk 200 jaar geleden dat de Organieke Artikelen werden uitgevaardigd.

Vergeeten we niet :

- dat *alle tijdschriften* van de vorige 16 jaar nog te verkrijgen zijn – sommige wel in een klein aantal – aan de schappelijke prijs van 100 fr per stuk. Voor diegenen die hun collectie willen vervolledigen...

- dat je speciale *tijdschriftboxen* kunt kopen om ze mooi te bewaren, voor slechts 150 fr per stuk (je hebt er nu nog maar twee nodig om alle tijdschriften in te plaatsen).

- dat ook de 2 boeken *i.v.m. de familie Vossen* (en Gooik) nog te verkrijgen zijn, weliswaar op aanvraag. Prijs : 2500 fr voor de twee delen, mooi ingebonden.

Make-up

Zoals we elders in dit tijdschrift lezen wordt Gooik stilaan een monumentale gemeente. Er staan nog enkele projecten in de steigers zodat de Parel van het Pajottenland ook wel eens een monumentenparel zou kunnen worden ...

Ook parels en juwelen hebben echter nood aan een minimum van achtzaamheid. Monumenten dienen, misschien ook dagdagelijks, gekoesterd te worden. Onderhoud vraagt echt onderhoud, restauratie echte restauratie en geen make-up. Want "de make-up" valt er soms af ... en dat is een bijzonder spijtige zaak. De beelden die deze winter van de Woestijnkapel zijn gemaakt vertellen, beter dan woorden, waar het om gaat ... De restauratie van de Woestijnkapel gebeurde twee jaar geleden. (gb)

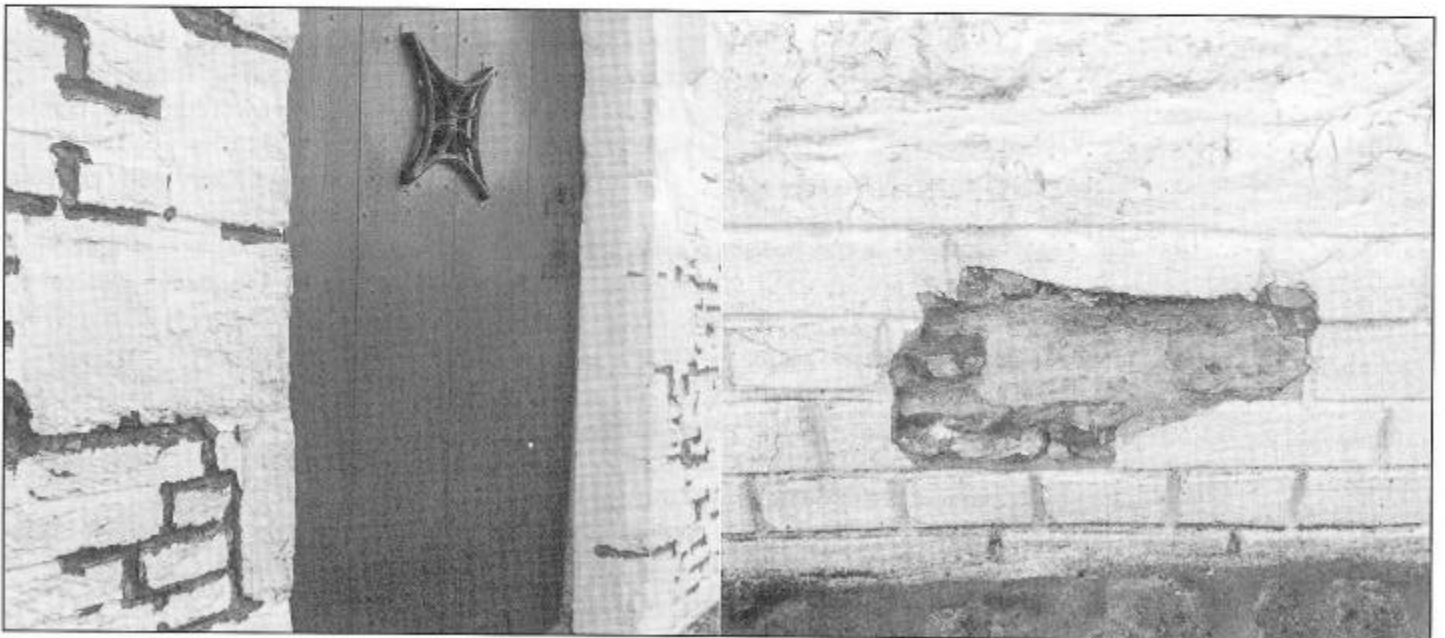
*Twee beelden van de "gerestaureerde" kapel van de Woestijn die voor zich spreken.
(foto's Guy Ballet)*

Ruiterpaden

Katinka Thielemans uit Pepingen tekende vier ruiterwandelingen, van zowat vijftientig kilometer elk, uit in de Pajottenlandse regio. Bewegwijzering en beschrijving zullen tegen de zomer rond zijn. Momenteel is enkel het gedeelte van de overnachtingsmogelijkheden nog niet totaal rond. Er wordt gedacht aan de maneges. Deze realisatie is een initiatief van het Regionaal Landschap Zenne Zuun Zoniën. Ook het Pajots Genootschap zal voor de nodige promotie zorgen. (gb)

Wandelen

Iedereen kent intussen de VIP: de Voettocht in het Pajottenland. Deze 205 km lange, totaal bewegwijzerde, wandelweg slingert zich door de streek en wordt met argusogen bewaakt door de auteurs: Judo Engels en Marie-Claire Coenen. Tegen de zomer zal het Pajots Genootschap de brochure met de volledige wegbeschrijving uitgeven in zowel een Engelstalige als in een Franstalige editie, zodat ook niet-taalgenoten kennis kunnen maken met al het moois dat onze gemeente en streek te bieden heeft. (gb)

Van Reepinghens Huizeke

Deze winter werd de omgeving van ons landbouwkundig museum volledig opgefrist. Het enige vakwerkhuis uit de westelijke helft van het Pajottenland werd met veel liefde verzorgd. De rekening werd privé betaald. Geen overheid helpt momenteel.

Mensen van buiten het Pajottenland weten het echter wel te waarderen. Half februari, putte winter, kwam een eerste groep uit de buurt van Essen (Kalmthoutse Heide) het zachttoeristisch seizoen in Gooik openen... (gb)

De groep bezoekers uit de Kempen, die zich verplaatste naar Kester om het Van Reepinghens Huizeke te bezoeken. (foto Guy Ballet)

Gooikse recepten ?

Guy Ballet bereidt momenteel een eerste gastronomische gids voor over het Pajottenland. Producten en diensten zijn al vrij goed aanwezig, maar échte streekrecepten zijn nog niet zo talrijk. Wie kent iets anders dan 'konijn met pruimen/geuze/kriek'? Ook andere ideeën zijn vanzelfsprekend zeer welkom. (Tel. 054/33 53 63) (gb)

Eindwerk i.v.m. onze streek

In 1999 studeerde Sabine Libaut, één van onze leden uit Lennik af aan de KUL, faculteit Letteren, afdeling Nederlandse Literatuur en

Volkskunde. Ze behaalde het diploma van licentiaat in de Germaanse Filologie, na het voorleggen o.a. van een verhandeling met als thema "Volkscultureel erfgoed uit Groot-Gooik, Groot-Lennik en omgeving". Haar promotor was professor Stefaan Top, de ons ook welbekende volkskundige.

En het mag gezegd: dit eindwerk mag gezien én gelezen worden. Het is een fenomenaal werk geworden (ongeveer 1500 blz!), bestaande uit 7 delen. Naast het theoretisch gedeelte rond de werkwijze, bronnen, informanten (deel 1A en 1B), krijgen we in 2A, B en C het verzameld materiaal, met prachtige teksten; ten slotte in 3A en B zit er een overzicht van de originele bronnen. Uniek materiaal werd hier bijeengebracht en het doet ons wel plezier dat onze medewerker Frans Peetermans verscheidene keren wordt vermeld als bron en als "helper".

Het is een werk dat nu al is opgenomen in het archief van onze Heemkundige Kring (waarvoor hartelijk dank aan Sabine) en waaruit nog heelwat informatie kan gehaald worden voor volgende jaren. Misschien zit hier ook nog wel een speciale uitgave in? In ieder geval, proficiat Sabine!

Dossier voetwegen

Maandagavond 7 februari II. kon een groepje enthousiaste 'stappers' het tweede luik van het dossier i.v.m. de Gooikse veldwegen afgeven op het schepencollege. Een goed jaar geleden hadden we al de inventaris binnengebracht van de Leerbeekse voetwegen, dit keer was het de beurt aan de overige deelgemeenten Gooik, Kester en Oetingen.

Hiermee is het eerste deel van het "Project Gooikse voetwegen" van de Heemkundige Kring beëindigd: een inventaris opmaken van de toestand van ongeveer 125 km veldwegen en dat doorspelen aan het gemeentebestuur. Voor een groot gedeelte is het nu aan de bestuursverantwoordelijken om 'iets' te doen

met deze inventaris. Het is zeker niet de bedoeling dat dit overzicht in een schuif blijft liggen om er nooit meer uit te komen ! Wel kunnen wij, de groep rond de voetwegen, eventuele suggesties doen om bv. wandellussen te maken die de verschillende deelgemeenten met elkaar verbinden.

Niets dan lachende gezichten bij de overhandiging van het (tweede deel van het) voetwegendossier aan het schepencollege. (foto Yvan De Saedeleer)

In samenwerking met het gemeentebestuur, de landbouwers, de plaatselijke VTB-verantwoordelijke(n), de milieuraad, e.a. instanties kan aan een mooie toekomst gebouwd worden van de Gooikse voetwegen. Er is nog werk aan de winkel voor Adelin De Coen en de andere stappers.

Tentoonstelling

De datum ligt dus vast: *in het laatste weekend van september 2000 (vrijdag 29, zaterdag 30 september en zondag 1 oktober) komt er een tentoonstelling van werken van (Gooikse) kunstenaars, met Gooik als onderwerp.* Plaats van het gebeuren: de schuur van De Cam.

Een aantal mensen hebben ons al gecontacteerd om ons te verzekeren dat zij schilderijen, tekeningen of andere vormen van kunst bezitten en dat voor één weekend willen uitlenen om ze tentoon te stellen.

Graag hadden we natuurlijk nog meer reacties gehad: hoe meer kunstwerken, hoe beter. Dus

laat nog iets horen, opdat de tentoonstelling ten volle zou slagen. Bel op nr. 02 532 02 74 (J.P. De Loecker) en we maken een afspraak hoe we alles zullen regelen.

Bedoeling is van de tentoonstelling een *catalogus* samen te stellen: het zal een uniek werk worden met nooit samengebrachte stukken. Maar daarvoor hebben we toch wat tijd nodig om alles perfect te kunnen registreren. Wacht dus niet langer met uw reacties. Bedankt in ieder geval !

Bonte Brabantse Avond

In de schuur van De Cam houdt de "Academie" West-Brabantse Dialecten haar derde Bonte Brabantse Avond.

Bont Brabants betekent: toneel, luisterliedjes, poëzie, vertelling, ... afwisselend in het Pamel's, het Merchtens, het Asses, het Lenniks, het Gooiks ... aangevuld met een causerietje in het A.N. over "de grillige r in onze West-Brabantse dialecten".

Iedereen is van harte welkom op vrijdag 6 oktober om 20 uur in de schuur van De Cam in Gooik.

Bontn Brôbantsken Oved

Ien 't skuû van De Cam aagt de "Akadeimiê" Wêst-Brôbantske Diealékn ui-en dêrn Bontn Brôbantsken Oved.

Bont Brôbants betieëkert: tonieël, lesterliêkes, poweiziê, vertèllienk ... afwieselend ien 't Pômels, 't Merchtêms, 't Asses, 't Lénneks, 't Gooëks ... oeëngevoeldj mei e kouzerieëken ien 't A.N. ouver "de grillige r in onze West-Brabantse dialecten".

Alleman ês nèg wielekom op vrâdag 6 oktouber oem 20 uûrn ien De Cam ien Gooëk. (fp)